Ч. 214. Чернівці, субота дня 28. вересня (10. жовтня) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Жолудкові ідеї.

Мабуть нїгде так часто батьки не остерігають своїх синів, як на Руси, навчаючи їх: „Чуєш, сину! Поки ти власного хлїба не доробив ся, поки ти посади не маєш, не бав ся ти ідеалами, не мішай ся ти в полїтику, не пиши якихсь там дурниць, не ходи так часто по забавах! Учи ся, сину, старай ся передовсїм, аби ти мав хлїб в руках, а вже потім, забезпечивши собі будучність, можеш і сам брати участь в житю публичнім та бавити ся в полїтику і лїтературу, так як і я тепер дечим публичним занимаю ся.“

Типовий руский батько, навіть інтелїґентний, инакше сина не навчає. Не можна сказати, щоби та батькова наука була кепска; виглядає она вправдї троха по філїстерски, але впрочім она дуже оправдана практикою житєвою. Хто перед часом розмахне ся „реформувати сьвіт,“ той дуже часто не тілько анї на волос сьвіта не поправить, але ще й сам свою долю загризить. Так отже батько-Русин має рацию. Тілько ось що дивно:

Коли такому батькови-Русинови сказати: „Чуєте, пане? Адже се так само треба би і з народом поступати, як ви з сином! Нехай нарід перше доробить ся хлїба, має забезпечену будучність, то інтерес до всего, що ідеальне, сам у него розбудить ся і зросте.“ — То на таке слово типовий Русин зробить квасну міну і скаже: „жолудкові ідеї вам на мисли“...

Жолудкові ідеї були до недавна у нас в великій погордї, мовляв, як можна осьвіченому чоловікови думати і дбати про такі прозаїчні здобутки для народу, як хлїб? Нехай нарід навчить ся перше читати і писати — ось тодї він і до розуму прийде і сам собі хлїб роздобуде! Чи то задля того, що економічний добробит народу далеко тяжше піднести, як просьвіту, — чи задля пересьвідченя, що треба передовсїм зачинати від просьвіти, аби довести нарід до добробиту, вийшло на Руси таке диво, що головну увагу звернено на просьвіту, на ідеальні добра народу.

В чім же лежала до недавна амбіция наших дїячів народних, як не в тім, аби — сказавши драстичнїйше — дорівнати иньшим народам томами повістий та поезий, щоби зробити нарід письменним, щоби наплодити для него богато наївних повістий та байок, щоби запізнати его і з творами лучших письменників; — а з другого боку в тім, щоби інтелїґенцию руску познакомити з плодами духової творчости селян, з їх сьпіванками, казками, віруванями, звичаями і обрядами. І відповідно до сеї амбіциї дїячів і нашого пониманя добра народного закладали ся просьвітні товариства і читальнї, видавали ся просьвітні ґазети і книжки, збирали ся казки, сьпіванки і віруваня — так що поза тою роботою трохи не забувало ся, що нарід передовсїм потребує їсти.

А правда! вели ми ще й полїтику... Скликували віча, сперечали ся о тактику, вибирали послів, ті посли промавляли в соймах і радї державнїй раз делїкатно, другий раз остро, голосували pro і contra — але який був звичайно зміст нашої полїтики, промов наших послів, наших віч, о що ми звичайно добивали ся і з чим бороли ся? О нїчо иньше, як о руску мову, о просьвіту руского народу! Була се також просьвітна робота, лише дорогою полїтичною.

Так було ще до недавна у нас. Був се — так сказати-б — дитинячий період нашого народного житя. Відчували ми (але лише відчували), що стоїть ще широке поле народної господарки облогом, що небавом наступить чорна година для народу, але і не хотїли і не доросли ми ще були до того, аби зрозуміти, що ситий голодного не знає, що голодня бере з огня, що селянинови-рільникови не в голові читальня і вся полїтика, коли єму в животї цигани сварять ся, а до хати вступає „здекуцийник.“ Наші школи і читальнї не давали

---

20)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвеского

Хр. Вінтерґієльма.

(Дальше).

По повороті з заграниці не мав уже тої свободи, як за часу, коли перебував за границею. Богато дечого зробило на него вражінє і старі відносини до приятелїв дома перервали ся в неоднім. Хотяй і як він чув ся певним, то все таки було щось чудного в тім, що его отець помер нагле, а він навіть не побачив его, анї не розмовив ся і так пересторога в листї як оповіданє матери про его послїднї години робили єму велику прикрість. Потому причинила ся ще зміна Веделя Стенерзена і виринуло все те з історий Кляри і Аазума, що він дотепер вже був собі витолкував і на-пів призабув; також і послїдна стріча з Ведельом, при котрій настало зірванє між ними, станула живо єму перед очи.

До сего додати ще, що супротив відносин заграниції видавались єму родинні відносини дрібні і маломістечкові. Навіть між своїми прихильниками бачив дуже незначні і непевні особисти, хотяй було кілька мужів, до котрих він прикладав велику вартість; але знов напихали ся другі, а таких було найбільше, котрих він нїяк не міг стерпіти задля образованя чи задля характеру. Був непевний, що має тепер починати, коли став независимий, і чи може не має знов вернути за границю; тодї омине відвічальність і спільність з тими характерами і омине борбу. До борби не був так успособлений, як перше.

Але потім почав одного дня встидати ся самого себе. Богато витало его як повертаючого борця за нові, великі ідеї і він сам опирав ся свому власному неспокоєви і трусости, що захоплювали его.

В тім одержав одного дня предложенє від Юеля, котрий був душою підприїмства часописи „Норвеґія,“ і від редактора Віїґа, вступити за помічника до редакциї.

Отже він не хотів відтягати ся довше від боротьби. А она мусїла прийти тепер одного дня з першим гуком, він прочував се, і через те дістане нагоду безчисленними каналами праси вводити свої погляди в публичне житє. Треба бути приготованим, як прийде сей гук борби, і тодї працювати дальше. Що дістав ся в досить мішане товариство, і що неодно мусїв спостерегти, що не припадало єму до вподоби, на те мусїв згодитись тимчасом.

І прийшов день борби. Професор Барт видав книжку, в котрій піддав новочасну природничу науку фільозофічному оглядови. Книжка була держана строго научно, дотикала однак пекучих питань, і першу оцїнку, що она одержала, принесла „Трібуна“ в короткій нотатцї, в котрій напятновано еї як вираз новочасного поганьства. Фріц написав для „Норвеґії“ рецензию. Була, як звичайно, написана сильно полемічно, але містила недвозначні випади против старої науки звичаю. З сею працею прийшов він одного ранка до редактора, як той власне засїв до столика в малій, вузкій комнатї.

Редактор Віїґ заживав табаку. Не було се очивидно національне, але впрочім він був національ, як жаден иньший. Але він уже раз призвичаїв ся підчас довголїтного нюханя до табаки і для него було неможливим відзвичаїтись від неї. Коли був сам собою задоволений, брав нюх табаки тому, що заслужив на се; коли був сумний і прибитий, брав нюх, аби розохотити себе; коли хотїв думати, брав нюх, на розбудженє житя; коли хотїв спочати, брав нюх на лагідне скріпленє.

Як всї, що нюхають табаку, мав він якийсь питомий носовий тон, котрий вирив ся єму часто в неозначенім видї і менче-більше звучав як „пхуб.“ Сей тон був для него дуже вартістний, бо міг ним виражати найріжнороднїйші таємничі думки, чувства і настрої, як хотїв надуматись, або сейчас виразитись в ясних, виразних словах. Коли Сальве Гоель прийшов до бюра трохи запаморочений, він тілько глянув на него і сказав: „пхуб.“ Коли мав щось запримітити, або в друкарни на щось пожалуватись, зачинав завсїгди від поважного „пхуб.“

„Прошу, тут єсть рецензия,“ сказав Фріц.

„Дякую.“ Віїґ розвинув манускрипт, перечитав заголовок і зробив: „пхуб.“ Потому тримав манускрипт межи двома пальцями далеко від себе, подивив ся розсїяно через вікно на руштоване на другій сторонї улицї і зробив знов „пхуб.“

„Дотичить нової книжки Барта,“ сказав Фріц.

„Так єсть, знаю — пхуб!“ Віїґ погладив ся по лици і поїхав потому своїми пальцями як гребенем по довгій, темнобрунатній бородї. По-

(та ще й нинї не богато дають) практичного досьвіду на то сїре сїльске житє; штука читати і писати оставала ся мертвим капіталом, на котрий селянин не звертав уваги і майже забував его, так не знав, що з ним почати.

У вісїмдесятих роках почали на Руси показувати ся обяви такі, з котрих можна було здогадувати ся, що з дитинячого періоду бажань публичних дїячів переходимо до поважнїйшого періоду. Спершу одиницї, а відтак і ґрупи людий почали глубше розуміти суть суспільного житя, почали шукати звязи поміж економічним добробитом народу і его культурним розвоем, почали доказувати, що голодному не в голові книжка.

Не можна сказати, щоб такі очивидні і оправдані спостереженя не стрітили у нас навіть досить острих противників. Молодїжи, що заступала такі думки, сказано, що у неї на цїли тілько „жолудкові ідеї“, а ідеалїзму в неї анї за крейцар, — і з малованеменом споглядано на таких холодних реалїстів. Але молодїж — то треба їй признати — таки довела помалу до того, що на „жолудкові ідеї“ значна вже частина рускої суспільности дивить ся як на щось не меньше потрібне, як ідеальні добра людскости; довела до того, що нинї вже бачать причинову звязь між економічним добробитом а просьвітою.

Від часів пок. Володимира Навроцкого чим раз частїйше читаємо статї на тему господарки народної; ту господарку вставлено в проґрами народні; товариства просьвітні попереміняли свої статути, аби лиш і на господарку мати вплив; на вічах і політичних і господарских посьвячує ся економічним справам також споро часу; еміґрация спонукала Русинів придивити ся ще близше причинам зубожілости; в соймах і радї державній обдумують способи заради нуждї; — одним словом, жолудкові ідеї набрали вже свого значіня.

Тілько ось в чім знов лихо! Нема в нас людий, охочих до того, щоби брали одну галузь господарки народної за другою і докладно еї розслїджували, доходили причин, чому она стоїть так низько, або упадає, як би еї піднести, чого би потрібно в тій цїли, як до річи брати ся, — одним словом нема в нас на тім поли студий, дослїдів поодиноких, з котрих дав би ся зложити білянс народний.

Русини нарід рільничий; отже перше всього треба би нашу рільничу господарку розслїдити. Якже-ж мало у нас праць про сю господарку! На тім поли появила ся у нас остатними часами лише одна солїдна праця Вячеслава Будзиновского про „Аграрні відносини в Галичинї,“ поміщена в Записках товариства ім. Шевченка. Тай тілько всього!

Ми находимо ся в тім милім положеню, що за дозволом п. Вячеслава Будзиновского можемо нашим читателям подати незвичайно цїнні обчисленя, спостереженя і ради з его недрукованої ще нової працї п. з. „Рільнича продукция у всхідній Галичинї і на Буковинї.“ Уступ, який ми з сеї працї п. Будзиновского виймаємо, говорить про *результат жнив у всхідній Галичинї і Буковинї в р. 1895.*

Сподїваємо ся, що праця та роз'яснить значно напрям нашої дїяльности так нашим читателям, як і нашим провідникам народним, котрі мають чи то в тїлах законодатних чи в наших товариствах просьвітно-економічних рішати, в котрий бік повернути громадску роботу.

В працї тій більше бесїди числами, як словами, але ті числа далеко більше переконуючі, ніж огнисті проповіди до народу на тему „працюйте!“, не подавши людям способу, як працювати, аби праця не пішла на вітер.

Ми ту працю почнемо друкувати завтра.

НОВИНКИ.

Чернївцї, дня 9-го жовтня 1896.

Розолюция на пропамятне письмо рускої депутациї. Староство долиньске письмом з дня 3-го жовтня с. р. доручило о. І. Озаркевичеви з Болехова рескрипт галицкого намістництва, в котрім містить ся резолюция мінїстерства справ внутрішних на пропамятне письмо, доручене рускою депутациею цїсареви в грудни минувшого року. Рескрипт намістництва писаний по нїмецки, то-ж подаємо его в дословнім перекладї рускім. Рескрипт звучить: „До Всч. о. Івана Озаркевича, радника консисторского і гр-к. пароха в Болехові, Ч. 47/G. Руска депутация з Галичини доручила в грудни 1895 Є. ц. і к. Ап. Величеству пропамятне письмо, в котрім піднесено жалобу на переведене послїдних виборів до сойму. На основі уповажненя, удїленого Найвисшою постановою з 22-го мая 1896, припоручив менї Є. Екс. мінїстер справ внутрішних вис. рескриптом з 6-го червня 1896 ч. 3347 М. І. — повідомити подавників пропамятного письма на руки Вашої Всечестности, що основні доходженя, заряджені що-до пропамятного письма, не змогли оправдати піднесеного в тім письмі против правительственних орґанів в Галичинї закиду що-до нарочного, систематичного, приказаного з гори вкороченя конституцийних прав, а іменно свободи виборчої руского населеня, бо многі наведені случаї противзаконного поступованя і заряджень, а також иньших орґанами правительственними закинених надужить і нарушень закона показали ся по части неузасаднені чи-то фактично чи-то законно, по части-ж були справлені в пороцедурі виборчій, а вкінци по части не були достаточно стверджені в слїдстві, щоби уважали ся доказаними. Однак на скілько в наслїдок заряджених доходжень справдї показали ся тут і там промахи поодиноких функціонарів, то будуть видані потрібні зарядженя, щоби на будуче забезпечити під кождим взгля-

---

тому отворив табакерку, зажив оживляючий нюх і посунув еї Фріцови.

„Нї — дякую. Чи рецензия піде ще нинї? Я хотїв би задля корректи се довідатись.“

Мусїло бути щось дуже надзвичайне, бо тепер виняв Віїґ свою шовкову хустку і загpав в нїй преріжними мелянхолїйними тонами, котрі переривало кілька сильних звуків трубних, — а при тім приглядав ся уважно манускриптови, що положив був на стіл.

„Я можу може — можу — пхуб — я мушу его може взяти до дому і перечитати, Рандель?“

„Розуміє ся,“ відповів Фріц.

Але Віїґ чув у тім тонї, що Фріц був здивований і трохи ображений. Се був перший раз, що Фріца піддавали в той спосіб під цензуру і се дотикало его немило. Віїґ поспішив ся длятого додати: „Ну, самі переконаєте ся, що над вашою розправкою зробить ся великий крик.“

„Беру спір, що над тим може повстати, розуміє ся, сам на себе; нїкого не потреба буде втягати до спору,“ сказав Фріц, хотяй розумів дуже добре гадку редактора.

„Пхуб!“ Віїґ бубнив на табакерцї. „Хочу тілько переглянути рецензию, завтра можемо більше про те поговорити. Нинї нема і так місця, мусимо подати бесїду Ґледстона.“

„Як хочете.“

І Віїґ забрав рецензию, але пішов просто до адвоката Гоеля, бо він прочував, що ся справа занадто важна, щоби рішати еї без поради Гоеля.

Гоель перечитав рецензию, тїшив ся ріжними випадами, засьміяв ся там і сям „гі-гі-гі,“ стріляючи до Віїґа зизоватим оком і викривляючи уста на всї можливі способи. Або нераз кликнув: „Шалено писане! Знамените перо!“ Але коли скінчив читати, передав назад манускрипт Віїґови і сказав коротко і рішучо: „Неможливе!“

„Пхуб!“ Віїґ був, як здавало ся, розсїяний, або глубоко задуманий. Не відповідав, тілько взяв першу картку манускрипту і положив еї на сам спід потому другу так само і так дальше, аж перша вийшла знов як число перше на верха.

„Се надто небезпечне,“ продовжав Гоель шкробаючись в свою коротку червону бороду; „наші хлопи, Віїґ, наші хлопи, говорю; з того зробив би ся великий крик. Неможливе, цїлком неможливе!“

„Одно есть таке зле, як друге...“ відповів нарештї Віїґ.

„Друге, кажете? Що розумієте під тим?“ Гоель поглянув на него з слїдячим виразом в своїх малих, зизуватих очах.

„Рандель зарозумілий і упертий і він крім того независимий. Міг би попасти на таку гадку — пхуб!“

„На яку? що міг би?

„Образитись і піти своїми дорогами. Тепер роздїл — пхуб!“ І сей звук ставав чим раз поважнїйшим.

„Фу!“ сказав Гоель, „сего не зробить певно. Він дуже надумував би ся.“

„Я пізнав по нїм, що він зробить се. А що гірше, він забере з собою декого з молодих сил. Треба его перше дальше затягнути в наші сїти.“

„Гм! Се було би лихо“

„Дуже лихо! — Пхуб!“

На другий день говорив Віїґ з Фріцом. Редактор і Гоель згодились на те, щоби „вимацати его,“ як то кажуть.

Фріц постановив міжтим не відступати від свого переконаня. Віїґ мав зовсїм добрий суд про него. Коли редактор замкнув за ним добре двері, сїли оба, наче мала би наступити перша розправа. Фріц опер ся назад з спокійним, але рішучим виразом і підкручував вус з вичікуючою міною.

„Чи не могли би ви перечеркнути кілька речень, що я тут назначив? Здає ся менї, що они трохи — трохи — пхуб!“

„Не можу вичеркнути анї одної стрічки — анї слова,“ сказав зимно Фріц, „але...“ Задержав ся.

„Що мало значити се „але“? запитав Віїґ. Говорили якийсь час на ріжні сторони про сю справу, Віїґ дуже осторожно і лагідно, намагаючись загальним признанем і похвалами закрити прикрі замітки в поодиноких випадках; Фріц противно був зимний і рішучий. Раз було навіть унїс ся, так, що майже хотїв говорити про те, що найлїпше буде розійти ся, але встримав ся, бо се ще було за скоро.

„Ну, ну, так отже,“ сказав Віїґ, котрий зрозумів, що з ним не вийде на свое, „я прийму сю статю так, як есть, але ви чей не будете мати нїчо против того, що я поставлю під нею ваше повне імя?“

„Розуміє ся,“ відповів Фріц, „я відповідаю моїм повним іменем за те, що написав, але — як вільно менї спитати — яку вагу прикладаєте до того, що люди будуть знати, що я пишу ті статиї?“ Хотїв зробити собі сю приємність, щоби Віїґа трохи подавити.

„Люди!... Ну — пхуб — люди певно знають се, але нарід.“

„Ага!“

„Але ми не можемо ріжним переконаням заборонити слова — пхуб — не правда-ж? га-га!“ Віїґ показав свої чорні губи і усьміхнув ся лагідно. „Розумієте мене певно, маю на дум-

дом згідне з приписами поступоване при виборах та ухилити всякий позір до жалоби на поступоване органів правительственних. Львів, 22-го вересня 1896. *Сангушко.*

Буковиньскі посли до ради державної Лупул, др. Стефанович, Тіттінґер і др. Волян виїхали до Віденя, щоби взяти участь в нарадах парляменту.

Господарске віче відбуло ся в Тернополи в неділю після заповідженої проґрами. О 3-ій год. пополудни зібрали ся в сали „Сокола“ більше як 200 селян і кільканайцять сьвященників. Віче отворив голова філії „Просьвіти“ о. Евстахій Цурковский, по чім провід нарад обняв п. Василь Нагірний. Реферували: др. Кость Левицкий про спілки і стоваришеня господарскі і о. проф. Антін Глодзиньский про управу ріллі і значінє плодозміну в господарстві. Задля широкої та поучаючої дискусиї, яка вивязала ся над тими рефератами, мусіли зійти на-тепер з порядку дневного дальші реферати, і наступило льосованє премій господарских. — По вічу відбув ся концерт під управою п. Остапа Нижанковского, котрий до Америки не поїхав. Позаяк саля була повна, то і дохід, призначений на закупно мундуриків для бідних учеників, є значний. По концерті відбула ся ще спільна забава в комнатах „Бесіди.“

В Тисьменици відбуде ся в неділю, дня 11-го с. м., заходом товмацкої філії „Просьвіти“ друге господарске віче о 3-ій год. пополудне в касиновій сали.

Weg! Hinaus mit Ihnen! — кричить Мустацівска Bukowinaer Post в числі з 8-го жовтня. — З ким же то hinaus? Розуміє ся, Русинів хоче бар. Мустаца викинути з Буковини, українофілів — як він каже. „Weg mit den Hetzaposteln und ihrem Organe (т. є „Буковина“) aus dem friedliebenden Lande — aus der Bukowina! Hinaus mit ihnen dorthin, wohin sie gehören!“ А куди се барон Мустаца хоче нас вигнати? Як би п. барон не був збанкротованим панком в Австриї, тільки ґубернатором в Росиї, то він прогнав би нас всїх на Сибір; а так в Австриї не знає, куди нас подїти, лише рад би, аби нас шупасом вислали до Галичини. Хто-ж то з нами, обивателями австрийскими, що платимо податки і даємо рекрута, сьміє таке робити? А коли сьміє, то чому Мустацу тим самим правом не мають відослати до Греции, куди він належить, а половину румуньскої, недавно спеченої шляхти в Румунію?

У барона Мустаци є великий талант на тирана, тілько, сарака, не має нагоди ким командирувати; єму привикує ся надто часто, що він що найменьше президент Буковини і в таким нападї привидів, він кричить: „weg! hinaus!“ А що нїхто не думає его слухати, то й ті приказн видають ся приказами блазна циркового. Просто сьмішно читати оттакі статї, як та в Buk. Post з 8-го жовтня.

Розлютила ся Post за наші статї про 4 богословів на православній теольоґії, і приказавши нам без успіху „Weg! hinaus mit Ihnen!“ каже оттакі очивидні, загально знані, богато разів доказувані неправди, що жадному православному сьвященикови не можна зробити закиду, що він волощить селян, що всї православні сьвященики знають краєві мови і можуть так само добре Русинів учити як і Волохів; що се зовсїм річ байдужа, до якої народности сьвященик належить; що конскрипция з 1880 а 1890 року доказує зріст Русинів, а не Волохів (а се промовчує ся, що за президента Алезаніого в 1880 р. сфальшовано конскрипцию на користь Волохів) і т. д. Ну, і що і пічнеш з тими правдивими апостолами ненависти і роздору в краю?... Одно лиш скажемо, що Румун, котрому дорога власна народність, а котрий не вміє оцінити і пошанувати такого самого патріотичного чутя Русина, заслугує на імя підлого чоловіка.

Обманьства допускають ся послїдними часами ріжні крамарі, перекупки і т. ин. з росийскими грішми 25-копійковими, видаючи їх за корони, хоч они мають вартість лише 30 крейцарів. Ті росийскі гроші дуже подібні і величиною і грубостию до корон і тому легко можна помилитись та взяти їх замісць наших гроший. Таку мактійку, що пускала в обіг копійки замісць корон, зловлено у Львові. Єсть то жидівка Альта Ґросманова, котра хотїла передвчера в однім склепі платити копійками замість корони. Однако купець, що вже раз перед сим дав себе в той спосіб обманути, спостеріг ся в час і доніс о всім поліциї. З доходженя показало ся, що Ґросманова не лише мала при собі кілька 25-копійкових штук, але веде на великі розміри обманьство тими грішми. Она міняла в конторах цїлі сотки рублів на копійки і пускала їх в обіг, заробляючи на тім майже 50 процент.

І єго обманула любов. В полевій коршмі в селї Глубокій жила гарна як лялька 13-лїтна Гудя Шнайдерівна, дочка коршмаря. Хоч Гудя в лїтах мала, однак уже так розцвита, як би 16-лїтна дївчина. В тій коршмі служив за паробка Микола Маринюк, хлопака як дуб, а що вже гарний, мов писаний! Не дивниця, що далеко від сьвіта і людий Гудя і Микола зближили ся до себе. Зпочатку говорили з собою при господарстві, потім щебетали при сьпіві соловейків у садочку, звичайно, як влюблені. Але на тих вечірних сходинах якось придибав їх старий Шнайдер, та прогнав зараз Маринюка зі служби, а дочку відвів до Язлівця, до старої тїтки, щоби на ню уважала. Але хто вже був в силї так скоро розбити горячу любов! Гудя і Микола знов зійшли ся в Язлівци і знов вернули ся солодкі чари любови. А щоби вже нїхто не бороздив їм в любови, постановили втечи, а Гудя рішила ся і вихреститись, аби вже на віки получити ся з миленьким. І ось одного дня, коли Микола Маринюк зі своїм братом Павлом і з товаришем Грицьком Ризівским приїхали до Язлївця, Гудя присїла до них на віз і поїхали. Дорога вела саме попід батьківску коршму і Гудя вкрила ся перед оком родичів дергою і сїраком. Відтак заїхали вже щасливо до хати Мариняків. Там Гудя перебрала ся в хустку і сїрак. Так перебрану взяли обвозити всї три паробки по доокличних монастирях, але нїгде не хотїли приймити молоденької Гуді. Тогдї зачала ся піша подорож Миколи з Гудею, щоби якось свою справу довести до доброго кінця. Але тимчасом рознесла ся вже широко між жидами вість про утечу дочки коршмаря з Глубокої. Якийсь пан придибав романтичну пару в дорозї, відобрав від Миколи Гудю і відіслав до дому. — Любовна тая ідилька завела Миколу та Павла Мариняків і Гриця Ризівского до слїдчої вязниці і на лаву обжалованих перед трибуналом в Тернополи за уведенє, а Миколу ще й за провину з § 127 з. к. При розправі показало ся, що Гудя за кілька місяців цїлком змінила ся; з жаркої єї любови до Миколи остав ся лише попіл. Она почала обжаловувати Миколу, що она впала жертвою его любови. Але при конфронтациї тих обох коханків Гудя запаленїла, замяла ся, коли тимчасом Микола дивив ся просто, увірений в свою правду. На тій підставі судиї присяглі заперечили вину всїх обжалованих. Микола був рад, що невірність жінока не відбила ся на его шкірі, а Гудя — хто єї там знає, що она собі думає.

цї нарід! Як поставите свій підпис, так се ви будете тодї, а не часопись.“

Фріц був гадки, що се неоправдана взглядність. Як коли блискавка осьвітить нагло пітьму, так він увидїв тепер нараз неодно, чого потрохи догадував ся, але відсував на бік, бо его не тичилось. Тепер дотичилось его самого і гнївало і болїло его. Він не хотїв цїлком корити своїї переконаня перед такими взглядами, і не надіяв ся, що можна дійти до побіди такою грою в хованку, але на разї видїв, що потребує підперти праси, а именно в тій справі. Длятого хотїв виминати кождий конфлікт, як довго уважав за відповідне; він мав прецінь кождого дня нагоду замкнути за собою двері, так як перше отворив їх.

І рецензия вийшла, а з нею прийшло заінтересоване, спір, роздражнене, викликане, особиста сварка, очерненє, словом всьо, що приносить з собою правдиво інтересний спір, що зворушує загал.

Фріц боров ся з великою зручностию і перетягнув богато з тих на свою сторону, що взагалї мали вільнїйші погляди, але поміж своїми численними противниками найшов також рівно зручного в кандидатї Рутї, що був помічним проповідником в столиці і котрого обширні студиї в тім самім напрямі, що Фріца, поставили в можність вести борбу на того-ж власнім поли. А що через те обертала ся дискусия головно коло материялїзму і спірітизму, замісць коло доґмів або наук, було для Фріца далеко тяжше зібрати заступи своїх прихильників. Многі, що пішли за Фріцом, як довго розходило ся о него, призадумались, коли цїла справа розвинулась до питаня чи Бог, чи не Бог.

Міжтим не було се на руку ані Гоельови ані Віґґови. Особисто не залежало жадному з них на тім, котра віра з обоїх єсть правдива, але борба подала стілько точок до зачіпки на „Норвеґію,“ що могла стати для них небезпечна. Вже назвала єї „Трибуна“ орґаном поганьскої місиї, а Фріца „головою поганьскої місиї“ і се приняло ся в масах, не богато помогло, що Фріц відповів з насьмішкою, що одинока річ, котра могла би викликати зачудоване людий, єсть те, що хто небудь, котрого би переслїдував редактор „Трібуни“ так як его, міг би ще не вірити в істноване особистого чорта. Люди сьміяли ся, але здавало ся, що такой не припадають їм до смаку правдиві погани.

„Я хотїв би справдї, щоби раз скінчила ся та історія,“ сказав Віґґ. „Се не має цїлковито жадної цїли; в таких річах красше заховувати — пхуб — деяку повздержливість і осторожність.“ Він став ворхітливий і супротив Фріца трохи відважнїйший, коли зміркував, що він кинув ся підчас борби цїлковито в руки партиї.

„Я відповідаю своїм іменем за всьо,“ сказав Фріц трохи гордо. Єго імя стало дїйсно в в послїдним часї знане і він відчував се. Але він чув також се, що Віґґ спостеріг, що в рівній мірі, як підносила противна сторона свій прапор і громадила ся під проґраму, що звертала ся против всякого перевороту якого небудь рода, розширяла ся чим раз більше пропасть, а він сам був засуджений не в однім взглядї на певну зависимість від своєї партиї, если взагалї хотїв придбати собі точку виходу для впливу на маси.

(Дальше буде).

Телеґрами „Буковини“.

З дня 9-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. *(5-те засїдане).* Президент міністрів ґр. Бадені предложив цїсарске розпорядженє в справі державних запомог для зменьшеня нужди. Розпорядженє відослано до буджетової комісиї. Пос. Дік вніс, щоби буджетова комісия здала про се справу до 8 днів. — Приступлено до порядку дневного. Пос. ґр. Фалькенгайн заявив, що клюб консерватистів буде голосувати за відосланем буджету до буджетової комісиї. Він критикує поясненя міністра фінансів Білиньского, з котрих можна було вносити, що перше панувала турецка господарка. Бесїдник робив через 16 лїт буджет для свого ресорту і може довести, що нагана Білиньского є безпідставна. Виводи міністра Білиньского про буджет бесїдника глубоко вразили, бо їх сказав не якийсь муж з одної партиї, а міністер. Попередні правительства одержали признанє від цїсаря і їх члени протестують против того, щоб їх уживати яко декорацию до надвишки у видатках о 26 міліонів. *(Оплески.)* Опісля говорили пос. Кайцль і Яворский. Міністер фінансів Білиньский заявив, що він своїми виводами зовсїм не думав робити закиду попередним прави-

тельствам; переступленя буджету незвичайно великі почавши від 1891 р., бо тоді раховано на великі резерви. В тих 26 міліонах, о які збільшили ся видатки, вже вчислені 4,700.000 зр. для покритя дотеперішних переступлень буджету. Переступленя будуть вправді ще лучати ся, але лише задля елементарних випадків або такі, на котрих покрите є більші доходи з державних індустрий. Міністер заявляє, що після его переконаня 4·2% не є відповідний процент для Австриї. Всї 26 міліонів будуть покриті резервами, які маємо. Коли остане яка надвишка з прелїмінаря, то арт. 8 фінансового закону постановляє его ужиток. Міністер може длятого як найострійше перед Австриєю і перед цілою Европою протестувати против того, мов би ми мали недобір. Се твердженє цїлковито фальшиве. Ми придержуємо ся порядку в державній господарцї і хочемо лише предложувати правдивий буджет. Міністер обговорив опісля інвестициї, котрі може кождий приватний підприємець покрити із своїх доходів. Тому протестує міністер против того, мов би в інвестициї втягнено неналежачі туди точки. Міністер не уважає інвестицийний буджет непомильним, однак против того мусить застеречи ся, мов би він тим хотїв покрити недобір, бо прецінь недобору нема. Ми будемо буджет очищувати, обминати переступленя, не будемо видавати рент на покрите, будемо покривати наші інвестициї рентами, котрі будуть дешевші, як всї дотеперішні. — По промовах пос. Якса і Зіса перервано розправу до сегодня.

Відень. Pol. Correspondenz доносить, що архикнязь Райнер задля своєї ревматичної слабости не поїде на весїлє італїяньского престолонаслїдника.

Париж. Царска пара оглядала вчера музеї. По цїлій дорозї витав нарід гостий з одушевленєм. Опісля поїхала царска пара з президентом Фором до Версайлю. Серед величезного натовпу (було около 150.000 людий) ушкоджено декорациї. Вечером від'їхала царска пара до Шалон.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані		Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівцїв									**з Чернівцїв**								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$\underline{6^{57}}$	$\underline{10^{28}}$	$\underline{5^{50}}$			До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$\underline{10^{29}}$	$\underline{5^{38}}$		.
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$\underline{10^{00}}$	$\underline{5^{23}}$			До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$\underline{7^{17}}$	$\underline{10^{48}}$	6^{16}		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$\underline{9^{50}}$	До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

